

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าแบบอิสระนี้เป็นการศึกษา เรื่อง พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เรื่องหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังหัวข้อต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1.1. เอกสารที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

2.1.1 ความหมายของประวัติศาสตร์

2.1.2 ความสำคัญของประวัติศาสตร์

2.1.3 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับวิชาประวัติศาสตร์

1) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับวิชาประวัติศาสตร์

2) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

2.1.4 การวัดและการประเมินผลทางประวัติศาสตร์

2.2 เอกสารที่เกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.3 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.4 กาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 เอกสารที่เกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหา

3.3.1 ความหมายของทักษะการแก้ปัญหา

3.3.2 แนวทางการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์

วิชาประวัติศาสตร์เป็นสาระที่ 4 ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้เริ่มประกาศใช้ในโรงเรียนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 เป็นต้นมา โดยเริ่มในกลุ่มโรงเรียนต้นแบบที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศ และต่อมาจึงใช้กับโรงเรียนทั่วไปให้ครบทุกชั้นเรียนในปีการศึกษา 2555 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษา ที่ สพฐ 293/2551 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตั้งแต่วันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ.2551 ลงนามโดย นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องราวพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตและมีร่องรอยหลักฐานส่งผ่านมาจนถึงปัจจุบัน กล่าวโดยภาพรวมแล้วธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์ก็คือ วิชาที่ศึกษาเรื่องราวในอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว หลายคนอาจตั้งข้อคำถามว่า เหตุใดจึงต้องศึกษา เพราะเหตุการณ์เหล่านั้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว และบางอย่างก็ไม่ได้ส่งผลต่อคนที่อยู่ในปัจจุบัน หากจะให้ตอบข้อคำถาม การศึกษาประวัติศาสตร์มิได้เป็นแค่เพียงการรับรู้เรื่องราวต่างๆ ในอดีตผ่านการจดจำเท่านั้น หากแต่เป็นการศึกษาการค้นคว้า การคิดวิเคราะห์หาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดเหตุการณ์เหล่านั้นขึ้นมา และผลอันเกิดขึ้นจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนในอดีต ซึ่งจะนำไปสู่การนำมาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต เพราะการรู้และเข้าใจประวัติศาสตร์เปรียบเสมือนการที่เรามีครูชั้นเยี่ยมคอยบอกสอนประสบการณ์เพื่อนำไปตัดสินใจทำหรือไม่ทำในบางสิ่งบางอย่าง และเราสามารถคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นได้อีกด้วย

แต่ในปัจจุบันการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยเฉพาะในกลุ่มของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษา ครูจะเน้นการสอนให้นักเรียนจดจำว่า ปี พ.ศ.นั้นเกิดอะไรขึ้น มีใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ถ้าหากใครเป็นคนจำเก่งก็สามารถประสบความสำเร็จแล้ว ซึ่งไม่ใช่แก่นแท้ของวัตถุประสงค์การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ และสิ่งที่ตามมาก็คือความเบื่อหน่ายในวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนจะต้องประสบกับความซ้ำซาก จำเจ ไม่สนุกสนาน เพราะครูมุ่งแต่จะให้นักเรียนจำเหตุการณ์ในอดีต มิได้ให้วิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีต และถ้าใช้วิธีการสอนตามเนื้อหาที่มีในแบบเรียน ตำรา ก็คงยิ่งซ้ำร้ายหนักเข้าไปอีก เพราะนักเรียนสามารถอ่านเองได้โดยไม่ต้องพึ่งครูผู้สอน

ความหมายประวัติศาสตร์

ความหมาย “ประวัติศาสตร์” ของนักประวัติศาสตร์ในต่างประเทศและประเทศไทยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553, หน้า 12-24)

1. นักประวัติศาสตร์ในต่างประเทศ

หลุยส์ กอตส์ชอลค์ (Louis Gottschalk) ให้ความหมายว่า “ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวของมนุษย์ในอดีตที่กล่าวไว้ตามลำดับเวลา”

โรเบิร์ต วี แดเนียลส์ (Robert V. Daniels) ให้ความหมายว่า “ประวัติศาสตร์คือภาพที่บันทึกความทรงจำในอดีตที่มีค่าของมนุษย์”

โรเบิร์ต โจนส์ ชาเฟอร์ (Robert Jones Shafer) ให้ความหมายประวัติศาสตร์ว่า

- 1) เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต
- 2) เหตุการณ์ในอดีตที่ได้มีการจดบันทึกไว้
- 3) ผลงานการจดบันทึกเรื่องราวในอดีตของนักประวัติศาสตร์อย่างเป็น

ระบบอันได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลและนำเสนอวิเคราะห์

2. นักประวัติศาสตร์ในประเทศไทย

สมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ บิดาแห่งประวัติศาสตร์ไทย แม้พระองค์ท่านจะไม่เคยให้ความหมายของประวัติศาสตร์ไว้อย่างตรงๆ แต่ได้ทรงพระนิพนธ์ถึงหลักการของประวัติศาสตร์ไว้ว่า “แม้จะเอาการกำหนดตั้งเป็นหลักที่ลำดับก่อนและ หลังกันมีข้อที่ต้องถือเป็นหลัก 3 ส่วน” คือ

ส่วนที่ 1 เกิดเหตุการณ์อย่างไร

ส่วนที่ 2 ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์อย่างนั้น

ส่วนที่ 3 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้ผลอย่างไร

พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ ให้ความหมายว่า “ประวัติศาสตร์คือเรื่องราวด้วยความเป็นไปของมนุษย์” ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ 2 ประการคือ

- 1) เป็นเรื่องที่ยังเกิดขึ้นและเสร็จสิ้นไปแล้ว
- 2) เป็นความจริงหรือมีหลักฐานพิสูจน์ให้เห็นเป็นความจริงและสามารถจะรวบรวมให้ต่อเนื่องกันได้

ชาลยวิทย์ เกษตรศิริ ให้ความหมายว่า ประวัติศาสตร์เป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ทุกด้าน

เฉลิม มะลิลา (2523, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความหมายของประวัติศาสตร์ไว้เป็นนัยสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ประวัติศาสตร์ในความหมายที่เป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง ซึ่งมีความหมายว่า “ประมวลวิทยาการความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวทั้งหลายของมนุษย์ซึ่งได้ก่อกำเนิดวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันตามความเป็นจริง”

2. ประวัติศาสตร์ในความหมายที่เป็นวิชาการความรู้แขนงหนึ่ง ซึ่งหมายถึง “บันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ของโลกและมนุษยชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน” ซึ่งอาจจำแนกแยกได้หลายแขนง เช่น ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์กฎหมาย ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ เป็นต้น

สรุป “ประวัติศาสตร์” หมายถึงเรื่องราวในอดีตที่เสร็จสิ้นไปแล้ว แต่ยังมีการเสนอเรื่องราวต่างๆ ไว้เป็นช่วงเวลา โดยมีการเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ และเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้ มีความถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ไม่บิดพลิ้ว ตรวจสอบหรือพิสูจน์ได้ และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ

ความสำคัญและประโยชน์ของประวัติศาสตร์

ความสำคัญของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553, หน้า 19) การศึกษาประวัติศาสตร์มีปัญหาคำคัญประการหนึ่ง คือ อดีตที่มีการฟื้นฟู หรือ จำลองขึ้นมาใหม่นั้นมีความถูกต้อง สมบูรณ์ และเชื่อถือได้เพียงใด รวมทั้งหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่นำมาใช้เป็นข้อมูลนั้นมีความสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มีอยู่มากมายเกินกว่าที่จะศึกษาหรือจดจำได้หมดแต่หลักฐานที่ใช้เป็นข้อมูลอาจมีบางส่วน ดังนั้น วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ศึกษาประวัติศาสตร์จะได้นำไปใช้ได้ นำไปใช้ด้วยความรอบคอบระมัดระวังไม่ลำเอียงและเพื่อให้เกิดความหน้าเชื่อถือ

ความสำคัญของ สุมนทิพย์ บุญสมบัติ (2533, หน้า 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ไว้ ดังนี้

- 1) ให้ความสนุกเพลิดเพลิน
 - 2) ช่วยกระตุ้นความรู้สึกรักนึกคิดเกี่ยวกับมนุษยชาติทั้งในอดีตและปัจจุบัน
 - 3) สนองความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องราวของชาติต่างๆ เกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิต บุคลิกภาพและลักษณะนิสัย ตลอดจนความคิดและการกระทำกิจกรรมต่างๆ ของคนชาตินั้นๆ
 - 4) ช่วยสนับสนุนสร้างเสริมและพัฒนาความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความรักชาติ ความเข้าใจในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและการประกอบอาชีพของชนชาติต่างๆ
 - 5) ช่วยให้ผู้ศึกษาเกิดความคิดเชิงวิพากษ์ วิจาร์ณ และพิจารณา รวมทั้งความรู้สึกรู้สึกเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์
 - 6) สร้างความรู้ความเข้าใจปัญหาของชุมชนสมัยใหม่ด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยการอภิปรายและการหาข้อสรุปการประนีประนอมเข้าหากัน
- ประโยชน์ของการศึกษาประวัติศาสตร์จะช่วยให้นักศึกษามีความสนใจในการค้นคว้าและสืบค้นข้อมูลที่เชื่อมโยงอดีตและปัจจุบัน อันสร้างความภูมิใจและกระตุ้นความรู้สึกรักในชาติหรือเผ่าพันธุ์

ตลอดจนตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้ ประวัติศาสตร์ช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากอดีตเพื่อเป็นบทเรียนสำหรับปัจจุบัน องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์จะทำให้เข้าใจถึงปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหา การศึกษาประวัติศาสตร์ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลายซึ่งสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินนโยบายให้เป็นประโยชน์ต่อทั้งปัจจุบันและอนาคต วิธีการทางประวัติศาสตร์ทำให้ผู้ศึกษาตั้งสมมติฐาน ประสพการณ์และทักษะในการวิเคราะห์ ใต้สวน และแก้ปัญหา ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาศาสตร์แขนงอื่นๆ คุณสมบัตินี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรในสังคมที่เจริญก้าวหน้าและมีพัฒนาการสูง

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับวิชาประวัติศาสตร์

จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยสมาชิกในกลุ่มมีระดับความรู้ความสามารถแตกต่างกันและทำกิจกรรมร่วมกันแบบตัดเทียมกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือความสำเร็จและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้ นาดยา ปีลันธานนท์ (2552, ออนไลน์) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า เป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และกับผู้สอน มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

ทิศนา แฉมมณี (2548, หน้า 106 - 107) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนช่วยกันเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาอาศัยกันในการเรียนรู้มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานร่วมกัน

ชนาธิป พรกุล (2545, หน้า 71) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึงการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียนทำงานร่วมกันและช่วยเหลือกันภายในกลุ่มย่อย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546, หน้า 121) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือหรือแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความความสามารถต่างกัน ได้ร่วมมือกันทำงานด้วยความตั้งใจและเต็มใจ รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 34) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่าสมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2544, หน้า 6) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีสอนแบบหนึ่ง โดยกำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ทำงานพร้อมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก โดยทุกคนมีความรับผิดชอบงานของตนเอง และงานส่วนรวมร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์กันและกันมีทักษะการทำงานกลุ่ม เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้เกิดความพอใจอันเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มร่วมมือ

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2545 : 3) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนแบบร่วมมือ (CL) เป็นวิธีการเรียนที่มีการจัดกลุ่มการทำงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มพูนแรงจูงใจทางการเรียน การเรียนแบบร่วมมือไม่ใช่วิธีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มรวมกันแบบธรรมดา แต่เป็นการรวมกลุ่มแบบมีโครงสร้างที่ชัดเจน กล่าวคือสมาชิกแต่ละคนในทีมจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในการเรียนรู้ และสมาชิกทุกคนจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเพื่อที่จะช่วยเหลือและเพิ่มพูนการเรียนรู้ของสมาชิกในทีม

กาญจนา อุปสาร (2547 : 58 ; อ้างอิงมาจาก พนมพร เผ่าเจริญ, 2541: 226) ให้ความหมายว่า การสอนโดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ครูจะทำการแนะนำให้นักเรียนทำงานร่วมกันจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการเรียนร่วมกันทุกคน

ทองเวียน ภูวงศ์ (2547 : 56) สรุปว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกันรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนในกลุ่ม เพื่อให้เกิดความสำเร็จจากการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันรวมกลุ่มกันเพื่อเรียนรู้โดยทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฟังพาดูและช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม มีความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาในการทำงานร่วมกัน ให้ตนเองและสมาชิกในกลุ่มทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้ในการให้ผู้เรียนทำงานกลุ่ม

1. มีการพึ่งพาอาศัยกัน หมายถึง สมาชิกในกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกัน มีส่วนรับความสำเร็จร่วมกัน ใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน มีบทบาทหน้าที่ทุกคนทั่วกัน ทุกคนมีความรู้สึกว่า งานจะสำเร็จได้ ต้องช่วยเหลือกันและกัน

2. มีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง สมาชิกกลุ่มได้ทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เช่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายความรู้แก่กัน ถามคำถาม ตอบคำถามของกันและกัน ด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน

3. มีการตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน เป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องตรวจสอบว่า สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่มหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เช่น การสุ่มถามสมาชิกในกลุ่ม สังเกตและบันทึกการทำงานกลุ่ม ให้ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่ตนเรียนรู้ให้เพื่อนฟังทดสอบรายบุคคล เป็นต้น

4. มีการฝึกทักษะการช่วยเหลือกันทำงาน และทักษะการทำงานกลุ่มย่อย ผู้เรียนควรได้ฝึกทักษะที่จะช่วยงานให้กลุ่มประสบความสำเร็จ เช่น ทักษะการสื่อสาร การยอมรับและช่วยเหลือกัน การวิจารณ์ความคิดเห็นโดยไม่วิจารณ์บุคคล การแก้ปัญหาคความขัดแย้ง การให้ความสำคัญและเอาใจใส่ต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การรู้จักและไว้วางใจผู้อื่น

5. มีการฝึกกระบวนการกลุ่ม สมาชิกต้องรับผิดชอบต่องานของกลุ่ม ต้องสามารถประเมินการทำงานของกลุ่มได้ว่า ประสพผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด ต้องแก้ไขปัญหาที่ใด และอย่างไร เพื่อให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพ เป็นการฝึกกระบวนการกลุ่มอย่างเป็นกระบวนการ

ทิสนา แจมมณี (2543 : 99-101) การเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ได้มีความหมายเพียงว่ามีการจัดให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้วให้งานและบอกให้ผู้เรียนให้ช่วยกันทำงานเท่านั้น การเรียนรู้จะเป็นร่วมมือได้จะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะที่เดียวกัน สมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับกันและกัน ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนและในขณะที่เดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย เพื่อประโยชน์ร่วมกัน การจัดกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกันนี้ทำได้หลายทาง เช่น การให้ผู้เรียนมีเป้าหมายเดียวกัน หรือให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการทำงาน การเรียนรู้ร่วมกัน (Positive Goal Interdependence) การให้รางวัลตามผลงานของกลุ่ม (Positive Reward Interdependence) การให้งานหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ทุกคนต้องทำหรือใช้ร่วมกัน (Positive Resource Interdependence) การมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกันให้แต่ละคน (Positive Role Interdependence)

2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-Face Primitive Interaction) การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน ในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ใ่วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่าง ๆ ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม วิธีการที่สามารถส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ที่มีหลายวิธี เช่น การจัดกลุ่มให้เล็ก เพื่อจะได้มีการเอาใจใส่กันละกันได้อย่างทั่วถึง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน ครูสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในกลุ่มการจัดให้กลุ่มมีผู้สังเกตการณ์ การให้ผู้เรียนสอนกันและกัน เป็นต้น

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small-group Skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญ ๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ และใ่วางใจกันและกัน ซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับการทำงานของกลุ่มพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม การวิเคราะห์การเรียนรู้อาจทำโดยครู หรือผู้เรียนหรือทั้งสองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนี้เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงานเพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลป้อนกลับ และช่วยฝึกทักษะการรู้คิด (Metacognition) คือสามารถที่จะประเมินการคิดและพฤติกรรมของตนที่ได้ทำไป

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 134-135) การจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. การมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในทางบวก (Positive Interdependence) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มมีการทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการแข่งขัน มีการใช้วัสดุอุปกรณ์และข้อมูลต่าง ๆ ร่วมกัน มีบทบาทหน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน รวมทั้งได้รับผลประโยชน์หรือรางวัลโดยเท่าเทียมกัน

2. การปฏิบัติสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างการทำงานกลุ่ม (Face to Face Promotion Interaction) เป็นการเปิด โอกาสให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอธิบายความรู้ให้แก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

3. การตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) เป็นกิจกรรมที่ตรวจเช็คหรือทดสอบให้มั่นใจว่าสมาชิกมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่มหรือไม่ เพียงใด โดยสามารถที่จะทดสอบเป็นรายบุคคล เช่น การสังเกต การทำงาน การสุ่มถามปากเปล่า เป็นต้น

4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and small Group Skills) ในการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้เพื่อให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ ผู้เรียนควรจะได้รับ การฝึกฝนทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่ม เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และทักษะกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะต้องทำความเข้าใจในเป้าหมายการทำงาน มีการวางแผน ดำเนินงานตามแผนประเมินผลงาน และปรับปรุงงานร่วมกันองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือทั้ง 5 องค์ประกอบนี้ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสมาชิกทุกคนจะต้องมีความมุ่งมั่น มีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างจริงจังในการดำเนินกิจกรรม จึงจะทำให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546 : 122) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ ข้อต่อไปนี้ในการให้ผู้เรียนทำงานกลุ่ม

1. การพึ่งพาอาศัยกัน (Positive Interdependence) หมายถึงสมาชิกในกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกัน มีส่วนรับความสำเร็จร่วมกัน ใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน มีบทบาทหน้าที่ที่ทุกคนทั่วกันทุกคนมีความรู้สึกว่าจะสำเร็จได้ต้องช่วยเหลือกันและกัน

2. มีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในเชิงสร้างสรรค์ (Face to Face Promotion Interaction) หมายถึง สมาชิกกลุ่มได้ทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เช่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายความรู้แก่กัน ถามคำถาม ตอบคำถามกันและกัน ด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน

3. มีการตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) เป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องตรวจสอบว่า สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่มหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เช่น การสุ่มถามสมาชิกในกลุ่ม สังเกตและบันทึกการทำงานกลุ่ม ให้ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่ตนเรียนรู้ให้เพื่อนฟัง ทดสอบรายบุคคล เป็นต้น

4. มีการฝึกทักษะการช่วยเหลือกันทำงานและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and small Groups Skills) ผู้เรียนควรได้ฝึกทักษะที่จะช่วยให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ เช่น ทักษะการสื่อสาร การยอมรับและช่วยเหลือกัน การวิจารณ์ความคิดเห็นโดยไม่วิจารณ์บุคคล การแก้ปัญหา ความขัดแย้ง การให้ความสำคัญ และการเอาใจใส่ต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การทำความรู้จักและไว้วางใจผู้อื่น เป็นต้น

5. มีการฝึกกระบวนการกลุ่ม (Group Process) สมาชิกต้องรับผิดชอบต่อการทำงานของกลุ่ม ต้องสามารถประเมินการทำงานของกลุ่มได้ว่า ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดเพราะเหตุใด ต้องแก้ไขปัญหาใด และอย่างไร เพื่อให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม เป็นการฝึกกระบวนการกลุ่มอย่างเป็นกระบวนการ

จันทร่า ตันติพงสานุรักษ์ (2543 : 38-39) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะมีประสิทธิภาพ ถ้าสมาชิกภายในกลุ่มมองเห็นคุณค่าของการทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของนักเรียนในทางบวก (Positive Interdependence) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น มีการแบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูลต่าง ๆ ในการทำงาน ทุกคนมีบทบาท หน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวกได้หลายวิธี เช่น

การกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม (แต่แต่ละคนลงมือเรียนและต้องแน่ใจว่าสมาชิกคนอื่นเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน)

การกำหนดรางวัลร่วมกัน (ถ้าทุกคนทำได้ตามเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้แต่ละคนจะได้รับคะแนน Bonus เท่าเทียมกันทุกคน)

การกำหนดให้ใช้วัสดุ อุปกรณ์ หรือสื่อการเรียนอื่น ๆ ร่วมกัน (แต่แต่ละคนจะได้วัสดุเพียง 1 ส่วนของทั้งหมดที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานกลุ่ม)

การกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่มให้แต่ละคนมีหน้าที่ในกลุ่ม เช่น ผู้อ่านผู้ตรวจสอบ ผู้บันทึก ผู้ให้กำลังใจ ผู้จัดหาวัสดุ

2. การปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในระหว่างการทำงานกลุ่ม (Face to Face Primitive Interaction) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มให้ประสบความสำเร็จโดยทำกิจกรรมต่อไปนี้

2.1 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2.2 อธิบายความรู้ให้เพื่อนในกลุ่มฟัง

กิจกรรมดังกล่าวจะทำให้ให้นักเรียนได้ติดต่อกัน โดยตรง เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจะทำให้เกิดลักษณะการทำงานกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด

3. การตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) เป็นกิจกรรมเพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าสมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่มซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น

- 3.1 ดูแลเพื่อน ๆ ให้ปฏิบัติตามหน้าที่
- 3.2 รักษาระเบียบในการทำงานและรักษาเวลา
- 3.3 ไม่ก้าวร้าวหน้าที่ของผู้อื่น
- 3.4 กำหนดหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในกลุ่มตามความเหมาะสม
- 3.5 ทดสอบรายบุคคล
- 3.6 สุ่มถามปากเปล่าสมาชิกในกลุ่ม หรือสุ่มตรวจงานของสมาชิกในกลุ่ม
- 3.7 สังเกตและบันทึกการทำงาน of สมาชิก กำหนดให้สมาชิก 1 คน ในกลุ่มเป็นผู้

ตรวจสอบความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับงานกลุ่ม

4. ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills) เป็นทักษะที่นักเรียนควรได้รับการฝึกก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานกลุ่มประสบความสำเร็จ เช่น

- 4.1 การทำความรู้จักและไว้วางใจผู้อื่น
- 4.2 การสื่อสารที่ถูกต้องและเที่ยงตรง
- 4.3 การใช้ภาษาสุภาพ เหมาะสมกับโอกาส
- 4.4 การให้กำลังใจในการทำงานร่วมกันด้วยคำพูด หรือการแสดงความสนใจ
- 4.5 การยอมรับและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 4.6 การแก้ปัญหาขัดแย้ง
- 4.7 การวิจารณ์ความคิดเห็น โดยไม่วิจารณ์เจ้าของความคิด
- 4.8 การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีในการชี้แนะการทำงานกลุ่ม
- 4.9 การให้ความสำคัญ และการเอาใจใส่ต่อทุกคนเท่าเทียมกัน
- 4.10 การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 4.11 การแสดงความคิดเห็น และการรับฟังความคิดเห็น
- 4.12 การให้กำลังใจในการทำงานร่วมกัน
- 4.13 ความสามารถในการหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้ง

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) ทุกคนที่เป็นสมาชิกจะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนของสมาชิกในกลุ่มสมาชิกทุกคนต้องมุ่งมั่นและกระตุ้นให้แต่ละคนทำชิ้นงานตามที่กำหนด ดังนั้น ครูผู้สอนต้องคอยสังเกต วิเคราะห์การทำงานร่วมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้กลุ่มทำงานให้ดีขึ้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม เช่น ให้อธิบายการกระทำของสมาชิกที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ให้ตัดสินว่าการกระทำใดของกลุ่มควรรักษาไว้ และการกระทำใดควรเลิกปฏิบัติให้สังเกต และบันทึก

พฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพื่อนำมาวิเคราะห์ภายหลังให้เล่าถึงเหตุการณ์ในกลุ่ม ปัญหาของกลุ่มหรือ วิทยุวิจารณ์การกระทำของกลุ่ม

ความสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

พนมพร เผ่าเจริญ. (กาญจนา อุปสาร. 2547 : 60 ; อ้างอิงมาจาก พนมพร เผ่าเจริญ. 2541 : 225-226) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความสำคัญ คือ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะสังคม ทำให้มีความสำเร็จในการเรียนเกิดกับผู้เรียนเป็นจำนวนมากและเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเตรียมให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข อีกทั้งยังช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด เจตคติที่ดีต่อการเรียน สมรรถภาพในการทำงานร่วมกัน และสุขภาพจิตที่ดี นอกจากนี้ ช่วยลดพฤติกรรมการเรียนรู้แบบแข่งขันเฉพาะตน ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิตในสังคม สามารถร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อสร้างความสำเร็จได้มากกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 34) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนการสอนที่จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนแอกว่า สมาชิกในกลุ่ม ไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำมาใช้ได้กับการเรียนทุกวิชาและทุกระดับชั้น และจะมีประสิทธิผลยิ่งขึ้นกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านการแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การคิดแบบหลากหลาย การปฏิบัติภารกิจที่ซับซ้อน การเน้นคุณธรรมจริยธรรมการเสริมสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียน ทักษะทางสังคม การสร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกันและความร่วมมือภายในกลุ่ม

จันทรา ตันติพิงสานุรักษ์ (2543 : 37-38) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการพัฒนานักเรียนในด้านวิชาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้กับนักเรียน โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการเรียนร่วมกันทุกคน การเรียนรู้แบบร่วมมือมีข้อดีและประสิทธิภาพหลายประการ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของนักเรียน
2. ช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียน
3. ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4. ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียน
5. ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน
6. ช่วยให้นักเรียนมีการปรับตัวในสังคมดีขึ้น

การร่วมมือกันเรียนรู้ มีหลักที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงอยู่ 3 ประการคือ

1. รางวัดหรือเป้าหมายของกลุ่ม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องตั้งรางวัลไว้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามในการเรียนรู้มากขึ้น และพยายามปรับพฤติกรรมของตนเองเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม รางวัลที่ตั้งไว้อาจเป็นสิ่งของ ประกาศนียบัตร คำชมเชย เป็นต้น อย่างไรก็ตามผู้สอนควรชี้ให้เห็นว่า กลุ่มไม่ควรแข่งขันกันเพื่อจุดประสงค์ต้องการรางวัลเพียงอย่างเดียว

2. ความหมายของแต่ละบุคคล ความสามารถแต่ละบุคคลในกลุ่มมีผลต่อรางวัลเพื่อเป้าหมายของกลุ่มผู้สอนจะต้องพยายามให้ผู้เรียนทราบว่า ถึงแม้จะเรียนเป็นกลุ่มในการวัดก้าวน้ำของกลุ่มจะวัดจากความก้าวหน้าของแต่ละบุคคล โดยวัดความสามารถของแต่ละบุคคลในกลุ่มแล้วหาค่าเฉลี่ยทั้งกลุ่ม ดังนั้น ความสำเร็จของกลุ่มจะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

3. โอกาสในการช่วยให้อีกกลุ่มประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน ผู้เรียนจะต้องตระหนักว่าพวกเขาได้สร้างกลุ่มของเขาขึ้นมาด้วยกัน ไม่ใช่เฉพาะผู้ใดผู้หนึ่งเท่านั้น ดังนั้นผู้เรียนต้องปรับปรุงพฤติกรรมที่เขาได้มีมาตั้งแต่เดิมให้ดีขึ้น เพื่อส่งผลให้อีกกลุ่มประสบความสำเร็จมากที่สุดซึ่งจะมีผลต่อตัวเอง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ จะสามารถทำได้ดีเท่าๆกันและช่วยกันสร้างคุณค่าให้กับกลุ่มคนได้

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนรวมกลุ่มทำงาน สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกัน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้เกิดผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เป้าหมายและลักษณะของผลผลิตของการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทัศนคติ และค่านิยมในตัวนักเรียนที่จำเป็นทั้งในและนอกห้องเรียน การจำลองรูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในห้องเรียน การเสนอแนะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่หลากหลายระหว่างสมาชิกในกลุ่มการพัฒนาพฤติกรรมและการแก้ปัญหา การวิเคราะห์และการคิดอย่างมีเหตุผล รวมทั้งการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้รู้จักตนเองและเพิ่มคุณค่าของตนเอง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะมีผลต่อผู้เรียนสรุปได้ 3 ประเด็น คือ

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เรียน (Cognitive Knowledge)
2. ทักษะทางสังคม โดยเฉพาะการทำงานร่วมกัน (Social Skills)
3. การรู้จักตนเองและตระหนักในคุณค่าของตนเอง (Self-esteem)

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วัฒนาพร ระเบียบทุกข์ (2542 : 39) ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่

1. ขั้นเตรียม กิจกรรมในขั้นเตรียม ประกอบด้วย ครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันและจัดเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ 2-6 คน ครูควรแนะนำระเบียบของกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียน และการทำกิจกรรมร่วมกัน และการฝึกฝนทักษะพื้นฐานจำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. ขั้นสอน ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูลและมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นตอนที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม ในขั้นนี้ครูอาจกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น แบบ JIGSAW, TGT, STAD, TAIGT, LT, CIRC, CO-CO เป็นต้น ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งเทคนิคที่ใช้แต่ละครั้งจะต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละเรื่อง ในการเรียนครั้งหนึ่ง ๆ อาจใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือหลาย ๆ เทคนิคปะปนกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคลในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมเสริมส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบความรู้

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ผู้เรียนยังไม่เข้าใจครูควรอธิบายเพิ่มเติม ครูและผู้เรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม และพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงาน และอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546 : 122-123) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์ของบทเรียน

1.2 ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณไม่เกิน 6 คน มีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน ผู้สอนแนะนำวิธีการทำงานกลุ่มและบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน บอกปัญหาหรืองานที่ต้องการให้กลุ่มแก้ไขหรือคิดวิเคราะห์ คำตอบ

2.2 ผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูล ค้นคว้า หรือให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการคิดวิเคราะห์

2.3 ผู้สอนมอบหมายงานที่กลุ่มต้องทำให้ชัดเจน

3. ชั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

3.1 ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ทุกคนร่วมรับผิดชอบร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น การจัดกิจกรรมในชั้นนี้ ครูควรใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจที่ น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเล่าเรื่องรอบวง มุมสนทนา คู่ตรวจสอบ คู่คิด ฯลฯ

3.2 ผู้สอนสังเกตการณ์ทำงานของกลุ่ม คอยเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้ความ กระจ่างในกรณีที่ผู้เรียนสงสัยต้องการความช่วยเหลือ

4. ชั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ชั้นนี้ผู้เรียนจะรายงานผลการทำงานกลุ่ม ผู้สอนและ เพื่อนกลุ่มอื่นอาจซักถามเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจน เพื่อเป็นการตรวจสอบผลงานของกลุ่มและ ระบุบุคคล

5. ชั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ชั้นนี้ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุป บทเรียน ผู้สอนควรช่วยเสริมเพิ่มเติมความรู้ ช่วยคิดให้ครบตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้และ ช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มทั้งส่วนที่เด่นและส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไข

ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จันทร่า ดันติพงสานุรักษ์ (2543 : 45-46) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีประโยชน์ต่อนักเรียน ทั้งในด้านสังคมและวิชาการ ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกเพราะทุก ๆ คนร่วมมือในการทำงานกลุ่มทุก ๆ คน มีส่วนร่วมเท่าเทียมกันจนทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน

2. ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสคิด พูด แสดงออก แสดงความคิดเห็น ลงมือกระทำอย่าง เท่าเทียมกัน

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเด็กที่เรียนไม่เก่งทำให้เด็ก เก่งภาคภูมิใจ รู้จักใช้เวลา ส่วนเด็กอ่อนเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน

4. ทำให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การร่วมคิด การระดมความคิด นำข้อมูลที่ได้มา พิจารณาร่วมกัน เพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุด เป็นการส่งเสริมให้ช่วยกันค้นหาข้อมูลให้มาก คิดวิเคราะห์และเกิดการตัดสินใจ

5. ส่งเสริมทักษะทางสังคม ทำให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกันด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต่อกัน เข้าใจกันและกัน

6. ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

รุจิรุ กุสุวาระ (2545 : 101-102) ได้กล่าวถึง ผลดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้

1. มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater Efforts to Achieve) การเรียนรู้แบบ

ร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (Long-term-retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

2. มีสุขภาพจิตดีขึ้น (Greater Efforts Psychological Health) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นนอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่าง ๆ จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้า สรุปความสำคัญ หรือประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือว่ามีผลดีต่อผู้เรียนอย่างยิ่งในด้านการสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกัน ส่งเสริมความเป็นผู้นำ กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น และส่งผลต่อผู้เรียนในด้านจิตใจ มีสุขภาพจิตที่ดี ทำให้มีความสุขในการเรียน

ข้อดีและข้อจำกัดของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีข้อดีและข้อจำกัด ดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2547, หน้า 101) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ปัจจุบันมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นงานวิจัยเชิงทดลองและงานวิจัยเชิงหาความสัมพันธ์ผลจากการวิจัยทั้งหลายพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมีข้อดีต่อผู้เรียนตรงกันในด้านต่างๆ ดังนี้

1. มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

2. มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้น ใฝ่ใจผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์และการรวมกลุ่ม

3. มีสุขภาพจิตดีขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่างๆ

ศุวิทย์ มูลคำ (2547, หน้า 161) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมีข้อจำกัด คือ

1. เป็นวิธีการที่ใช้เวลาในการเรียนรู้ค่อนข้างมาก
2. ถ้าสมาชิกในกลุ่มขาดความเอาใจใส่และรับผิดชอบจะส่งผลให้ผลงานกลุ่มและการเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จ
3. เป็นวิธีการที่ผู้สอนจะต้องใช้เวลาในการเตรียมการและต้องดูแล ช่วยเหลือ เอาใจใส่ในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

4. ผู้เรียนควรต้องได้รับการฝึกทักษะระหว่างบุคคล เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะกระบวนการกลุ่มก่อน

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์

วิธีการสอนทางประวัติศาสตร์เป็นผลงานจากการวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาอย่างเป็นระบบการตั้งข้อสมมุติฐานเชิงวิทยาศาสตร์และการตีความหลักฐานภวิสัย (กรมวิชาการ, 2543) ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ดังนี้

กรมวิชาการ (2546) กล่าวว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ซึ่งจากการวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลและการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบ

หุตยาภรณ์ ภูมิคอนมิ่ง (2551) กล่าวว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้ที่ต้องการศึกษาเรื่องราวในอดีตได้ศึกษาด้วยความถูกต้องและเข้าใจมากที่สุด

เรณู ภยันนท์ (2536, อ้างถึงในอัจฉราพร ต้นบรรจง, 2546) กล่าวว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์โดยยึดหลักเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติที่ผู้ศึกษาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องตามข้อเท็จจริงและเป็นประโยชน์

ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

กรมวิชาการ (2546) ได้กล่าวถึงวิธีการทางประวัติศาสตร์ ว่ามีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษา แสวงหาคำตอบ (ศึกษาอะไร ช่วงเวลาไหน สมัยใดและเพราะเหตุใด)
2. การค้นหาและรวบรวมหลักฐานประเภทต่างๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งได้แก่ วัตถุโบราณร่องรอยถิ่นที่อยู่อาศัยหรือการดำเนินชีวิต
3. การวิเคราะห์หลักฐาน (การตรวจสอบหลักฐาน การประเมินความน่าเชื่อถือ การประเมินคุณค่าของหลักฐาน) และการตีความอย่างเป็นเหตุเป็นผลมีความเป็นกลางและปราศจากอคติ
4. การสรุปข้อเท็จจริงเพื่อตอบคำถามด้วยการเลือกสรรข้อเท็จจริงจากหลักฐานอย่างเคร่งครัดโดยไม่ใช้ค่านิยมไปตัดสินพฤติกรรมของคนในอดีตโดยพยายามเข้าใจความคิดของคนในยุคนั้นหรือนำตัวเข้าไปอยู่ในยุคสมัยที่ตนศึกษา

5. การนำเสนอเรื่องที่ศึกษาและอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายมีความต่อเนื่องและน่าสนใจตลอดจนมีการอ้างอิงข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้งานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าและมีความหมาย

วิธีการการศึกษาเกี่ยวกับอดีต หมายถึงกระบวนการจัดการกับหลักฐาน โดยนักประวัติศาสตร์ที่ใช้ “วิธีการทางประวัติศาสตร์” คือ การรวบรวม ตรวจสอบ พิจารณา ไตร่ตรอง และตีความหมายของหลักฐานแล้วนำมาเรียบเรียงขึ้นใหม่ตามความเข้าใจของเขา (แถมสุข นุ่มนนท์, 2533 : 3) สารของอดีตที่ถูกนำเสนอโดยนักประวัติศาสตร์นั้นจึงเท่ากับเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยการอธิบายบนธรรมชาติของหลักฐาน เอกสาร พร้อมๆ คำถามที่ตั้งไว้อย่างรัดกุมว่า เหตุการณ์หนึ่ง หรือปรากฏการณ์หนึ่ง ที่ได้เกิดขึ้น เปลี่ยนแปลงไป มีผลกระทบอย่างไรต่อบึงเจกบุคคลหรือสังคมนั้น (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2541: 69) สารของประวัติศาสตร์จึงไม่ได้เป็นเพียงแค่ “เหตุการณ์” หากยังรวมไปถึงความพยายามที่จะเข้าใจและอธิบายอดีตของมนุษยชาติให้เป็น ไปอย่างถูกต้อง ทั้งมีหลักการรองรับ แต่เนื่องจากธรรมชาติวิชา ประวัติศาสตร์มีเป้าหมายสำคัญคือ มุ่งไปที่การค้นหาเรื่องราวของมนุษย์ในอดีตให้ใกล้เคียงความเป็นจริงที่มากที่สุด แต่มีข้อจำกัดคือ อดีตเป็นสิ่งผ่านพ้นไปแล้วและหวนคืนกลับมาอีกไม่ได้ดังนั้นความชอบธรรมของนักประวัติศาสตร์จึงอยู่ที่ ต้องพยายามรื้อฟื้นอดีตขึ้นมาใหม่โดยอาศัยหลักฐานที่หลงเหลืออยู่ โดยมีมิติเวลาเป็นเครื่องมือสำคัญ หนึ่งกระบวนการรื้อฟื้นอดีตกระบวนการนำเสนอที่ถูกต้องตามหลักการของวิชา ซึ่งหมายความว่าผลงานของนักประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับในทางวิชาการนั้นจำต้องผ่านระเบียบวิธีที่เรียกว่า “วิธีการทางประวัติศาสตร์” ที่มีขั้นตอนสำคัญ ห้าขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย

การกำหนดเป้าหมาย เป็นขั้นตอนแรก นักประวัติศาสตร์ต้องมีจุดประสงค์ชัดเจนว่าจะศึกษาอะไร อดีตส่วนไหน สมัยอะไร และเพราะเหตุใด เป็นการตั้งคำถามที่ต้องการศึกษา นักประวัติศาสตร์ต้องอาศัยการอ่าน การสังเกต และควรต้องมีความรู้กว้างๆ ทางประวัติศาสตร์ในเรื่องนั้นๆมาก่อนบ้าง ซึ่งคำถามหลักที่นักประวัติศาสตร์ควรคำนึงอยู่ตลอดเวลาก็คือทำไมและเกิดขึ้นอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูล มีทั้งหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร และหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร มีทั้งที่เป็นหลักฐานชั้นต้น(ปฐมภูมิ) และหลักฐานชั้นรอง(ทุติยภูมิ) ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

วิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์ คือ การตรวจสอบหลักฐานและข้อมูลในหลักฐานเหล่านั้นว่า มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ประกอบด้วยการวิพากษ์หลักฐานและวิพากษ์ข้อมูล โดยขั้นตอนทั้งสองจะ

กระทำควบคู่กัน ไป เนื่องจากการตรวจสอบหลักฐานต้องพิจารณาจากเนื้อหา หรือข้อมูลภายใน หลักฐานนั้น และในการวิพากษ์ข้อมูลก็ต้องอาศัยรูปลักษณะของหลักฐานภายนอกประกอบการ วิพากษ์หลักฐานหรือวิพากษ์ภายนอก

ขั้นตอนที่ 4 การตีความหลักฐาน

การตีความหลักฐาน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลในหลักฐานว่าผู้สร้างหลักฐานมีเจตนาที่ แท้จริงอย่างไร โดยดูจากลีลาการเขียนของผู้บันทึกและรูปร่างลักษณะโดยทั่วไปของประดิษฐ์กรรม ต่างๆ เพื่อให้ได้ความหมายที่แท้จริงซึ่งอาจแอบแฝงโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม

ขั้นตอนที่ 5 การสังเคราะห์และการวิเคราะห์ข้อมูล

จัดเป็นขั้นตอนสุดท้ายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าจะต้องเรียบเรียงเรื่อง หรือนำเสนอข้อมูลในลักษณะที่เป็นการตอบหรืออธิบายความอยากรู้ ข้อสงสัยตลอดจนความรู้ใหม่ ความคิดใหม่ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านั้นลักษณะ ประเภท และความสำคัญของหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์ เป็นวิชาที่ว่าด้วยพฤติกรรมหรือเรื่องราวของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในอดีต ร่องรอยที่ คนในอดีตสร้างเอาไว้ เป้าหมายของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ คือ การเข้าใจสังคมในอดีตให้ใกล้เคียง กับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อนำมาเสริมสร้างความเข้าใจในสังคมปัจจุบัน

การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

การวัดและการประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน ประวัตินวิชาสังคมศึกษา ทั้งนี้เพื่อวัดและประเมินผลว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมีทักษะมี เจตคติอย่างไรหลังจากที่เรียน ไปแล้ว และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้สอนสามารถวัด และประเมินผลได้หลายวิธี ดังนี้

1. ประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอน
2. ประเมินจากผลงานและความรับผิดชอบในการทำงานทั้งรายบุคคล งานกลุ่ม ซึ่งผู้สอน มอบหมายให้นักเรียนทำ
3. ประเมินจากการทดสอบซึ่งข้อสอบอาจเป็นปรนัยหรืออัตนัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจ ของผู้สอน

สรุปว่าการประเมินผลนั้นต้องได้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งรายบุคคลและกลุ่ม มีการประเมินผลงานและจากแบบทดสอบ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินคือความสามารถในการใช้ กระบวนการทางประวัติศาสตร์โดยใช้แบบประเมินที่สร้างขึ้น

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน

แผนการสอนก็เป็นภารกิจที่สำคัญของครูผู้สอน ทำให้ผู้สอนทราบล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์อะไร สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใดเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอน การที่ผู้สอนได้วางแผนการสอนอย่างถูกต้องตามหลักการ ย่อมช่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอน ทำให้สอนได้ครอบคลุมเนื้อหา สอนอย่างมีแนวทาง และมีเป้าหมาย และเป็นการสอนที่ให้คุณค่าแก่ผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญลักษณะขั้นตอนการจัดทำ และหลักการวางแผนการสอน ตลอดจนลักษณะของแผนการสอนที่ดี เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของแผนการสอน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 1) ให้ความหมายว่า แผนการสอน หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครู ได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ พुरुจิริ ภู่อาระ (2545 : 159) ให้ความหมายว่า แผนการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือ แนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม แผนการเรียนรู้ที่ดีจะต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า

1. จะให้นักเรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์อะไรบ้าง
2. จะเสริมสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอะไรบ้าง จึงจะทำให้นักเรียน

บรรลุผลตามจุดประสงค์

3. ครูจะต้องมีบทบาทอย่างไรในการจัดกิจกรรมตั้งแต่ครูเป็นศูนย์กลางจนถึงนักเรียนเป็นผู้จัดทำเอง

4. จะใช้สื่อ/อุปกรณ์อะไรจึงจะช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์
5. จะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดคุณสมบัติตามที่คาดหวังไว้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546 : 121) ให้ความหมาย การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือหรือแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถต่างกัน ได้ร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจและเต็มใจ รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้

บูรชัย ศิริมหาสาคร (2539 : 32) ให้ความหมายว่า แผนการสอน คือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแจกแจงรายละเอียดของหลักสูตร ทำให้ครูผู้สอนสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนเป็นรายคาบ หรือรายชั่วโมง

ชาญชัย ชมดิษฐ์ (2548 : 368) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนไว้ว่า แผนการสอน จึงหมายถึง แผนที่กำหนดไว้เป็นขั้นตอนล่วงหน้าก่อนสอนจริง ขั้นตอนดังกล่าวระบุถึงวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อหรือเครื่องมือที่ใช้ และวิธีการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนอย่างชัดเจน

หน่วยศึกษานิเทศก์ (ชาญชัย ชมดิษฐ์. 2548 : 367-368 ; อ้างอิงมาจาก หน่วยศึกษานิเทศก์. 2527 : 3) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนไว้ว่า แผนการสอนคือ แม่บทที่ครูกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ดังนี้ เรียนรู้อะไร โดยวิธีไหน โดยกิจกรรมอะไร ใช้เครื่องมืออะไรช่วย

กาญจนา อุปสาร (2547 : 41) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนไว้ว่า แผนการสอนคือ การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์ การสอน การวัดผลและการประเมินผล สำหรับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตรสภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุและอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น ซึ่งถ้ากล่าวอีกนัยหนึ่ง แผนการสอน เป็นการเตรียมสอนเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า หรือคือ บันทึกการสอนตามปกตินั่นเอง

กาญจนา อุปสาร (2547 : 41) ให้ความหมายว่า เป็นการนำมวลประสบการณ์สำหรับการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ

สำลี รักสุทธี (2544 : 78) ให้ความหมายว่า แผนการสอน คือ การนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน และการวัดผลประเมินผล เพื่อใช้สอนในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ โดยกำหนดเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น

สมคิด ศรีอ่อนน้ำ (2542 : 271) ได้ให้ความหมายว่า แผนการสอน หมายถึง การนำรายวิชาที่จะสอนมากำหนดรายละเอียดของการสอนไว้ สำหรับสอนแต่ละคาบเวลาที่ได้พัฒนามาจากกำหนดการสอนและแนวการวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สภาพของผู้เรียนและความพร้อมของโรงเรียน หรืออาจกล่าวได้ว่า แผนการสอน คือ การเตรียมการสอนที่เป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544 : 297) ให้ความหมายของแผนการสอน คือ แผนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แผนการสอนเป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากคู่มือครู หรือแนวการสอนของกรมวิชาการ ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด

กาญจนา อุปสาร (2547 : 43) ให้ความหมายของแผนการสอนไว้ว่า แผนการสอนคือ การวางแผนที่เป็นลายลักษณ์อักษร ที่ได้จัดทำไว้ล่วงหน้าอย่างละเอียดชัดเจน เพื่อปฏิบัติการสอนให้ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้อื่นสามารถนำไปใช้ในการสอนได้

กฤติยา การหัตถ์ (2547 : 20) ได้สรุปความหมายของแผนการสอนไว้ว่า แผนการสอน หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วนิษานิติธรรม (2547 : 24) สรุปได้ว่า แผนการสอน หรือแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนของครูให้บรรลุเป้าหมายในการสอนแต่ละครั้ง ทำให้ครูเลือกใช้วิธีสอน สื่อการเรียนและการวัดผลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ ครูมั่นใจในการสอน เป็นแนวทางในการสอนของครูที่สอนแทน เป็นข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และเป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครู

สรุปได้ว่า แผนการสอน หรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเพื่อบอกขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีจุดมุ่งหมายตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือ สิ่งที่ผู้สอนวางแผนการกำหนดขั้นตอน การเตรียมสื่อ อุปกรณ์ การวัดและประเมินผล

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจำเป็นต้องรู้ถึงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่ง นิคม ชมพูหลง (2544, หน้า 18) กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนที่จะช่วยให้การดำเนินการสอนบรรลุเป้าหมาย และเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ประกอบด้วย

1. เนื้อหาสาระ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. กิจกรรมการเรียนการสอน

4. สื่อการเรียนการสอน

5. การวัดและประเมินผล

ทิสนา แคมมณี (2548, หน้า 16) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ควรประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. สาระสำคัญ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

3. กิจกรรมการเรียนการสอน

4. สื่อและอุปกรณ์

5. การวัดและประเมินผล

6. บันทึกหลังสอน ซึ่งได้ระบุไว้ 3 ประการ ได้แก่

- ผลการเรียนรู้

- ปัญหา

- อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข

กาญจนา วัฒายุ (2547, หน้า 86-88) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ สมบูรณ์ควรประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ คือ

1. มาตรฐานการเรียนรู้

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3. สาระการเรียนรู้

4. จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ

5. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้

7. กระบวนการวัดและประเมินผล

8. กิจกรรมเสนอแนะ

9. บันทึกหลังสอน

จากการศึกษาในเรื่ององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ อาจสรุปได้ว่าองค์ประกอบ สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้มีรูปแบบคล้ายกัน อาจแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยในบางจุดแต่ก็ยังคง ความสำคัญในหัวข้อหรือประเด็นสำคัญไว้ ดังนั้นในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อาจจัดหรือทำ ได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความต้องการและความเข้าใจของครูผู้สอนแต่ละคน และสามารถเพิ่มเติม หัวข้ออื่นลงไปได้ตามความเหมาะสม ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกรูปแบบของ กาญจนา วัฒายุ มากำหนดเป็นองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่

คาดหวัง สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ กระบวนการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเสนอแนะ บันทึกหลังสอน โดยได้ปรับปรุงองค์ประกอบผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นตัวชี้วัด

รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้

ตำลี รักสุทธี (2544, หน้า 21) กล่าวว่ารูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบตาราง เป็นรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำรูปแบบไว้เป็นช่องตารางต่าง ๆ โดยกำหนดหัวข้อไว้ในแต่ละช่องเพื่ออำนวยความสะดวกให้นำรายละเอียดไปกรอกลงในช่องนั้นได้ทันที ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แบบนี้หลายท่านบอกว่าดูง่าย ตรวจสอบง่าย แต่ละส่วนอยู่ใกล้กันทำให้มองเห็นความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ได้สะดวก

2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบลำดับหัวข้อหรือแบบรายงานเป็น แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่เป็นที่นิยมมากเพราะถือว่าสามารถเขียนบรรยายได้ดีกลมกลืน และเป็นอิสระต่อกัน

3. แผนการสอนที่คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ออกแบบ เป็นแผนการสอนที่ทางคณะกรรมการข้าราชการครูได้ออกแบบให้ครูนำไปใช้เป็นรูปแบบเขียนแผนการสอนทั่วไปสามารถปรับให้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ได้ ครูประถมศึกษาานิยมใช้กันมากเพราะจะเพิ่มข้อเสนอแนะและบันทึกผลหลังสอนเข้ามาด้วย ทำให้มองเห็นได้ว่า เมื่อนำแผนการสอนไปใช้แล้วมีผลอย่างไร มีการติดตามผลจริงหรือไม่ หากวิเคราะห์ถึงการนำไปใช้แล้วแผนการจัดการเรียนรู้แบบนี้จะน่าเชื่อถือมากกว่า

4. แผนการจัดการเรียนรู้แบบกิ่งตาราง หรือแผนการจัดการเรียนรู้แบบพิศดาร เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีรายละเอียดมากขึ้น มีการแยกบทบาทของครูและนักเรียนออกเป็นส่วนต่างหากแต่มีความสอดคล้องกันในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ควรเขียนให้ครอบคลุมเนื้อหากิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเป็นผู้กระทำมากที่สุด ทุกแผนจะต้องระบุชื่ออุปกรณ์ไว้อย่างชัดเจนและอธิบายวิธีใช้สื่อการวัดผล การประเมินผลต้องชัดเจน และเป็นการวัดตามสภาพจริงทุกแผนควรมีแบบทดสอบประจำแผนเพื่อผู้ที่จะวัดได้ทันทีเมื่อสอนจบ

แผนการสอนที่ผู้ศึกษาได้เลือกในการศึกษาครั้งนี้คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบลำดับหัวข้อ เพราะสามารถเขียนบรรยายได้ดีทำให้ดูกลมกลืน สวยงามและเป็นอิสระต่อกันโดยผู้ศึกษาได้นำรูปแบบของ กาญจนา วัฒนา มากำหนดเป็นองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้ (วัฒนาพร ระบุว่าทุกข. 2542 : 2)

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ

2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผลตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น
3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทน นำไปใช้ปฏิบัติการอย่างมั่นใจ
4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป
5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

ตำลี รัตสุทธิ (2544: 78 ; อ้างอิงมาจาก กาญจนา อุปสาร. 2547: 43) แผนการสอนมีความสำคัญ ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหลักสูตร แนวการสอน วิธีวัดผลประเมินผล ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการบูรณาการกับวิชาอื่น
 2. ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอน ได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทั้งในเรื่องของทรัพยากรของโรงเรียน ทรัพยากรท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อ และสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่นตลอดจนการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิชาอื่น
 3. เป็นเครื่องมือของครูในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น
 4. ผู้สอนสามารถใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรง เสนอแนะแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อนครูที่สอนวิชาอื่น
 5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่สามารถสอนแทนกันได้
 6. เป็นการพัฒนาวิชาชีพ และมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่า งานสอนต้องได้รับการฝึกฝน
- สุพล วังสินธุ์ (2536, หน้า 6) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พอสรุปใจความสำคัญได้ดังนี้
1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีสอนที่ดีที่เกิดจากการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา
 2. ช่วยให้ครูมีคู่มือการเรียนการสอนที่ทำด้วยตนเองล่วงหน้า ทำให้ครูมีความมั่นใจในการสอนได้ตามเป้าหมาย
 3. ส่งเสริมให้ครูใฝ่ ศึกษาหาความรู้ทั้งหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการวัดผลประเมินผล
 4. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทนได้
 5. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรง เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษ

6. เป็นผลงานทางวิชาการแสดงความชำนาญการเชี่ยวชาญของผู้จัดทำ

ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2537, หน้า 4-5) ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ครุมีโอกาสศึกษาหาความรู้ในเรื่องหลักสูตร แนวการสอน การจัดทำ จัดหา สื่อประกอบการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลอย่างละเอียดทุกแง่มุม

2. ช่วยให้เกิดการวางแผน วิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการผสมผสานเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรกับหลักจิตวิทยาการศึกษาหรือนวัตกรรมการเรียนใหม่ๆ ตลอดจนปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียน สภาพปัญหา ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และทรัพยากรในท้องถิ่น โดยใช้วิธีการเชิงระบบเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้ผู้ครุมีคู่มือที่ทำด้วยตนเองไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วน สอดคล้องกับระยะเวลาและจำนวนคาบที่มีอยู่จริงในแต่ละภาคเรียน นั่นคือสอนให้ครบถ้วนและทันเวลา ช่วยให้ผู้ครุมีความมั่นใจ

4. ทำให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ช่วยให้ครูสามารถวินิจฉัยจุดอ่อนของนักเรียนที่จะได้รับการแก้ไข และทราบจุดเด่นที่ควรได้รับการเสริมสร้างต่อไป นอกจากนี้ ยังช่วยให้ครูเห็นภาพการทำงานของตนเองได้เด่นชัดขึ้น

5. ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรง เพื่อเสนอแนะแก่บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาควิชาการ ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหาร เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

6. ช่วยให้ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถทราบขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ในการสอนของครู เพื่อการนิเทศติดตาม และประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ถ้าผู้สอนติดธุระจำเป็นไม่สามารถสอนด้วยตนเองได้ แผนการสอนต้องใช้เป็นคู่มือแก่ผู้มาสอนแทนได้เป็นอย่างดี

8. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูที่แสดงว่า งานสอนต้องได้รับการพัฒนาฝึกฝนมีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะมีเครื่องมือ และเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ

9. เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความชำนาญการพิเศษหรือความเชี่ยวชาญของผู้จัดทำแผนการสอน ซึ่งสามารถนำไปพัฒนางานในหน้าที่ และเสนอเลื่อนระดับให้สูงขึ้นได้

สรุปได้ว่า แผนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างยิ่ง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของครูบรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ และยังอำนวยความสะดวกในการให้ครูใช้สอนแทนกันได้โดยง่าย

ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งมีได้หลากหลายรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ว่าให้ใช้รูปแบบใดถ้าโรงเรียนมิได้กำหนดรูปแบบไว้จึงเลือกรูปแบบที่ตนเองเห็นว่าสะดวกต่อการนำไปใช้ สรุปขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545 ข: 44-45 ; ถวัล มาศจรัส, 2545; 164-168 ; วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545 : 144-148)

1. การเลือกรูปแบบแผนการเรียนรู้ นำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วมาพิจารณาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
2. ตั้งชื่อแผนตามหัวข้อสาระการเรียนรู้
3. กำหนด จำนวนเวลา ระบุระดับชั้น
4. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้จากมาตรฐานการเรียนรู้รายปี/รายภาคที่เลือกไว้ เขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา โดยยึดหลักการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ของลินน์ มอริส (Lynn Morris) ที่ว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ต้อง
 - 4.1 บรรยายจุดหมายปลายทาง ไม่ใช่วิธีการ
 - 4.2 สะท้อนถึงระดับต่าง ๆ ของทักษะที่เกิด
 - 4.3 ใช้คำกริยาที่เป็นรูปธรรม และใช้ช้อยส์ประกอบ 3 ส่วน ตามแนวทางของโรเบิร์ต เมจเจอร์ (Robert Mager) ที่ว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ต้อง
 - 4.3.1 พฤติกรรม (Overall Behavior)
 - 4.3.2 สถานการณ์หรือเงื่อนไข (Important Conditions)
 - 4.3.3 เกณฑ์ (Criterion)
5. เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ไว้แล้ว เฉพาะข้อที่สัมพันธ์กับหัวข้อสาระการเรียนรู้ กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์ปลายทางตามธรรมชาติวิชา
6. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้เป็นรายละเอียดสำหรับนำไปจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้จะเป็นเนื้อหาใหม่ของเนื้อหาที่กำหนดไว้ที่จำเป็นต้องสอน
 7. กำหนดจุดประสงค์นำทางตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหา นั้น ๆ
 8. เลือกกิจกรรมและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม
 9. เลือกสื่ออุปกรณ์ สำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสาระที่เลือกมา เช่น รูปภาพ บัตรคำ วิดีทัศน์
 10. จัดทำลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงขั้นตอนการสอนตามธรรมชาติตามจุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงการบูรณาการเทคนิคและกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เข้าไว้ในแต่ละขั้นตอนด้วย

11. กำหนดการวัดผลประเมินผลโดยระบุวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งที่เกิดระหว่างเรียนตามจุดประสงค์ย่อย/นำทาง และที่เกิดหลังการเรียนการสอนเมื่อจบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการวัดหลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น ปฏิบัติจริง การทดสอบความรู้การทำงานกลุ่ม ฯลฯ

ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพพฤติกรรมในห้องเรียนได้อย่างสมบูรณ์ มีนักการศึกษาได้ให้ความหมาย ดังนี้สงบ ลักษณะ (2533, หน้า 20) ได้กล่าวถึงลักษณะของแผนการสอนที่ดีไว้ดังนี้

1. เป็นแผนการสอนที่มีกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้กิจกรรมดำเนินไปตามความมุ่งหมาย
2. เป็นแผนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบ มาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง
3. เป็นแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้และนำกระบวนการไปใช้จริง
4. เป็นแผนการสอนที่ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่นหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จราคาสูงส่วนเอกสารประกอบการสอนวิชาหลักสูตรและการสอน อภรณ์ใจเที่ยง (2540, หน้า 154) ได้กล่าวถึงลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ไว้ดังนี้

1. สอดคล้องกับหลักสูตรและแนวทางการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
2. นำไปใช้สอนได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เขียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาที่กำหนด
4. มีความกระชับชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจได้ตรงกัน
5. มีรายละเอียดมากพอที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้สอนได้
6. ทุกหัวข้อในแผนการสอนมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นครั้งนี้มีความชัดเจนครอบคลุมทั้งด้านมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านคุณลักษณะ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยเฉพาะแนวทางการจัดกิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ได้คิด ได้ทำได้แก้ปัญหา ส่งเสริมทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ ตามวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการสามารถนำไปใช้ในชีวิตรได้

2.3 การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving Skills)

ความหมายของทักษะการแก้ปัญหา

มิลเลอร์ (Miller, 1998) ได้ให้ความหมายของทักษะการแก้ปัญหว่า หมายถึง ความสามารถในการคิดอย่างเป็นนามธรรมที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา การวางแผนในอนาคตและการมองหาความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้ให้ความหมายของทักษะการแก้ปัญหว่า หมายถึง การใช้ประสบการณ์ที่ค้นพบด้วยตนเองที่เกิดจากการสังเกต การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความ และการสรุปความเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหอย่างมีประสิทธิภาพ

กรมควบคุมโรค (2546) กล่าวว่า ทักษะในการแก้ปัญหา คือ ความสามารถในการคิดหาทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาให้ดีที่สุดและเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด

ประเสริฐ ดันสกุล (2551) กล่าวว่า ทักษะการแก้ปัญหาคือความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ การประดิษฐ์คำตอบ การพิจารณาผลพวงและเฟ้นหาวิธีการที่เหมาะสม

กองสุขศึกษา (2551) กล่าวว่า ทักษะการแก้ปัญหาคือความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหาที่เกิดจากความตึงเครียดทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

มันทรา ธรรมบุศย์ (2551) กล่าวว่า ทักษะในการแก้ปัญหาคือความสามารถในการรู้จักขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นในยามจำเป็น รู้จักพัฒนาและประเมินทางเลือกในการแก้ปัญหา สามารถหาทางแก้ปัญหาและวางแผนแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

สรุป ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการใช้ประสบการณ์กำหนดทางเลือกเพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับตนเองที่สุด

แนวทางการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

ปัญหาเป็นเรื่องปกติและเกิดขึ้นได้กับมนุษย์ทุก ๆ คน และการแก้ปัญหาก็เป็นทักษะที่เป็นประโยชน์สำหรับการเผชิญกับความยุ่งยากของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างไรก็ตาม การขาดทักษะของการแก้ปัญหาหรือความสามารถในการแก้ปัญหาก็มีความสัมพันธ์กับปัญหาทางด้านจิตใจที่มากมายไม่ว่าจะเป็นเด็กและผู้ใหญ่ รวมถึงอาการของความซึมเศร้าและความยุ่งยากในสัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้วย ในแนวคิดหลักการของการบำบัดเชิงพฤติกรรมนั้น ทักษะการแก้ปัญหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ของบุคคลได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความเครียด ปัญหาความวิตกกังวล ปัญหาด้านความโกรธ ปัญหาการควบคุมตนเองและการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ตลอดจนการปรับตัวทางสังคม (Spiegler;& Guevremont, 1998) ซึ่ง เรซ (Race, 1994) ได้เสนอแนวคิดของการแก้ปัญหามือบุคคลเผชิญกับปัญหาไว้ดังนี้

1. ยอมรับว่าคุณมีปัญหา (Accept that you may have a problem) เพื่อเป็นการช่วยให้บุคคลไม่ต้องมองหาว่าจะเกิดปฏิหารย์กับตนเอง และจะได้ไม่เสียเวลากับการที่จะกล่าวโทษตนเอง และบุคคลอื่นๆ

2. บอกให้ได้ว่าปัญหาของคุณคืออะไร (What the problem is) เพื่อทำความเข้าใจว่าจะอะไรคือสิ่งที่ปัญหาและทำให้คุณไม่สบายใจ

3. ลองมองหาบุคคลที่คุณสามารถจะพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาของคุณได้ (Talk about your problem to someone) การมองหาบุคคลที่จะพูดคุยในปัญหาของเรานั้น ควรเป็นบุคคลที่คุณสามารถไว้วางใจได้

4. หากคำตอบว่าทำไมจึงเกิดปัญหาขึ้น (Work out why the problem arose) วิธีนี้อาจจะไม่ได้ช่วยในการแก้ปัญหาของคุณในปัจจุบันมากนัก แต่เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาแบบนี้ซ้ำกับคุณอีกในอนาคต

5. ปรึกษามุมมองคนอื่น โดยการบอกถึงแผนการแก้ปัญหาของคุณว่าเป็นอย่างไร (Tell someone what you are planning to do) ถ้าคุณไม่มั่นใจว่าวิธีการแก้ปัญหาของคุณจะได้ผลหรือไม่ ให้ลองปรึกษากับบุคคลอื่นที่คุณมั่นใจและไว้วางใจ เพื่อบางทีอาจจะมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมประกอบกับเป็นการให้คุณได้ทบทวนแผนการแก้ปัญหาของคุณด้วย

6. ดำเนินการตามแผนการแก้ปัญหา (Keep a log of what you do) สิ่งนี้จะช่วยให้คุณรู้สึกว่าคุณได้มีการปฏิบัติตามแผนของคุณเพื่อเป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าในการแก้ปัญหาด้วย

7. ปรับมุมมองปัญหาว่าไม่ใช่อุปสรรคแต่เป็นโอกาสที่ทำให้คุณพัฒนาตนเอง (Regard each problem as an opportunity to grow) เมื่อคุณรู้สึกเป็นทุกข์กับปัญหา ให้ลองปรับมุมมองใหม่ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในการพัฒนาให้ตัวเองมีทักษะเพิ่มความสามารถกับตนเอง

สำหรับขั้นตอนของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โด โคนิวและเครสเนอร์ (O' Donohue ; Krasner) ได้แบ่งขั้นตอนของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจในปัญหา (Problem orientation) ซึ่งเป็นการรับรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้น และในการแก้ปัญหานั้นจะไม่เป็นการเสียเวลา หรือคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป

ขั้นที่ 2 การนิยามปัญหา (Problem definition) เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น และทำความเข้าใจในปัญหานั้นๆว่าเป็นอย่างไร ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหาที่เป็นปัญหาจริง

ขั้นที่ 3 การนำไปสู่ทางเลือกต่างๆ ในการแก้ปัญหา (Generation of alternative solutions) ขั้นนี้เป็นระดับวิธีการแก้ปัญหาต่างๆให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อาจเป็นการมองหาคำแนะนำเกี่ยวกับความคิดเห็นจากบุคคลต่างๆ

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจ (Decision making) เป็นการเปรียบเทียบและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาได้สำเร็จ

ขั้นที่ 5 การปฏิบัติการและการตรวจสอบวิธีการแก้ปัญหา (Solution implementation and verification) เป็นขั้นตอนการนำวิธีการแก้ปัญหาที่ตัดสินใจเลือกแล้วไปใช้ และพิจารณาถึงระดับของประสิทธิผลของวิธีการแก้ปัญหานั้น ๆ

นอกจากนี้ สไปเกลอร์ และ กูเวรอมท์ (Spiegler, & Guevremont. 1998 : 346-355) ได้เสนอแนวคิดของกระบวนการพื้นฐานการแก้ปัญหา ไว้ว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ คือ การยอมรับในปัญหาที่เกิดขึ้น การนิยามปัญหาและการกำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา การนำไปสู่ทางเลือกต่างๆ ในการแก้ปัญหา การตัดสินใจวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด และการปฏิบัติพร้อมทั้งการประเมินประสิทธิผล โดยขั้นตอนแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการแก้ปัญหา

ดังนั้นการให้ความสำคัญในการสอนทักษะการแก้ปัญหของวัยรุ่นนั้น ต้องให้ผู้ฝึกได้ฝึกฝนทักษะของการแก้ปัญหาในประเด็นปัญหาที่หลากหลาย รวมถึงการกระตุ้นในประเด็นปัญหาที่สัมพันธ์กับวินัย การศึกษา กลุ่มเพื่อน และครอบครัวดำเนินการแก้ปัญหต่อการยอมรับปัญหาการนิยามและกำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหการนำไปสู่ทางเลือกในการแก้ปัญหการตัดสินใจวิธีการแก้ปัญหปฏิบัติพร้อมประเมินผลการแก้ปัญหปัญหายังไม่ถูกแก้ไขปัญหถูกแก้ไขยุติการแก้ปัญหา

คุณสมบัติของนักคิดแก้ปัญหา

ทุกคนสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้ทั้ง โดยตนเองและรับการฝึกฝนจากผู้อื่น นักคิด แก้ปัญหาจึงควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล
2. ตั้งใจค้นหาความจริง
3. กระตือรือร้น
4. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน สนใจสิ่งรอบด้าน
5. เปิดใจรับความคิดใหม่
6. มีมนุษยสัมพันธ์
7. มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ
8. กล้าหาญ กล้าเผชิญความจริง
9. มีความคิดหลากหลายและคิดยืดหยุ่น
10. มั่นใจในตนเอง

11. มีความคิดสร้างสรรค์
12. ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์
13. ใจเย็น สุขุม รอบคอบ

วิธีการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving Method)

จอห์น ดิวอี้ เป็นผู้คิดวิธีสอนแก้ปัญหานี้ขึ้น โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาและฝึกฝนวิธีการแก้ปัญหาต่างๆที่พบในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นกระบวนการ สมเหตุสมผลและมีหลักเกณฑ์อันเป็นการเตรียมเด็กหนุ่มสาวให้สามารถปรับปรุงตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ โดยนำความรู้และประสบการณ์จากหลายๆสาขาวิชามาประกอบกันในการแก้ปัญหานั้นๆ สำหรับขั้นตอนการสอนของวิธีการสอนแบบแก้ปัญหา มีดังนี้:

ขั้นตอนการสอน

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

เป็นขั้นที่ครู นักเรียน หรือครูกับนักเรียนกำหนดปัญหา ขึ้นโดยวิธีการต่างๆ เช่น ถูมนำเข้าสู่บทเรียน เล่าเรื่องหรือประสบการณ์ แล้วตั้งปัญหา ใช้สถานการณ์ในชุมชนมาตั้งปัญหา จัดสถานการณ์ในห้องเรียนกระตุ้นให้เกิดปัญหา เป็นต้น

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา

เมื่อได้ปัญหาจากขั้นที่ 1 มาแล้ว ครูจะนำนักเรียนให้คิดพิจารณาปัญหา จากนั้นก็จะแบ่งกลุ่มเพื่อรับผิดชอบในการแก้ปัญหาแต่ละข้อ การสอนขั้นนี้จะจบลงด้วยการเสนอแนะแหล่งความรู้ที่แต่ละกลุ่มควรไปค้นคว้าหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหา

ขั้นที่ 3 ตั้งสมมุติฐาน

เป็นขั้นที่นักเรียนคาดเดาว่าปัญหานั้นๆมีสาเหตุมาจากอะไร หรือวิธีการแก้ปัญหานั้นน่าจะแก้ไขโดยวิธีใด หรือปัญหานั้นควรมีคำตอบอย่างไร เป็นต้น

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล

นักเรียนแต่ละกลุ่มจะไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาค้นคว้าด้วยการทำกิจกรรมต่างตามที่วางแผนไว้ในขั้นที่ 2 เช่น อ่านหนังสือ สัมภาษณ์ผู้รู้ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ทำแผนภูมิ ทำแผนผัง ทำสมุดภาพ ชมภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ ทดลองปฏิบัติ เป็นต้น ขณะทำกิจกรรมครูจะคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูล

เป็นขั้นตอนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำข้อมูลที่ไปค้นคว้าหรือทดลองมาวิเคราะห์และสังเคราะห์หาคำตอบที่ต้องการ หรือพิสูจน์ว่าสมมุติฐานที่ตั้งไว้นั้น ถูกต้องหรือไม่ คำตอบที่ถูกคืออะไร

ขั้นที่ 6 สรุปผล

เป็นขั้นที่นักเรียนสรุปผลการเรียนรู้และหลักการที่ได้จากการศึกษาหาปัญหาวิธีสอนแบบแก้ปัญหา นอกจากจะช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหาอย่างมีหลักเกณฑ์และรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลแล้ว ยังช่วยปลูกฝังนักเรียนมีนิสัยรักการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใส่ตน และมีจิตสำนึกทางประชาธิปไตยอีกด้วย

การคิดแก้ปัญหา เป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมมนุษย์ ซึ่งจะต้องใช้การคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทักษะและกระบวนการคิดแก้ปัญหาเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่วันวายสับสนได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีทักษะการแก้ปัญหาก็จะสามารถเผชิญกับสถานะสังคมสับสนในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างเข้มแข็ง มั่นคง ทักษะการแก้ปัญหาจึงมิใช่เป็นเพียงการรู้จักคิด และรู้จักใช้สมองหรือที่มุ่งพัฒนาทัศนคติ วิธีคิด ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคมได้อีกด้วย (Eberle and Stanish 1996 : 9)

การคิดแก้ปัญหา จึงเป็นทักษะกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นในสถานะสังคมปัจจุบัน ซึ่งในระบบการศึกษาจำต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาการคิดแก้ปัญหาให้มาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กาญจนา อุปสาร (2547) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD) เรื่อง ศาสนากับการดำเนินชีวิตกลุ่มวิชาสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) เรื่อง ศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.25/83.75 มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) เท่ากับ 0.6286 แสดงว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 62.85 และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจในการเรียน เรื่อง ศาสนากับการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก

วณิชานิติธรรม (2547) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง อาหารและสารอาหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง อาหารและสารอาหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.93/78.18 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6575 และนักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ พฤติกรรมความร่วมมือช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจกันในการปฏิบัติงาน พฤติกรรมการยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก พฤติกรรมการวางแผนและทำงานอย่างมีระบบตามขั้นตอนของนักเรียน พฤติกรรมความ

รับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย พฤติกรรมการร่วมอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นของสมาชิก

เบญจพรรณ ดิษฐเนตร (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยการรู้แบบร่วมมือ เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์รอบรู้ที่กำหนดเอาไว้ คือร้อยละ 80 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์รอบรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้าน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมถึงมีทัศนคติที่ดีต่อวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพราะนักเรียนมีความสุขในการเรียนทำให้มีความรู้สึกในทางบวกหรือทัศนคติที่ดีต่อวิชานี้

กมล ขวัญคุ้ม (2550) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Jigsaw) เรื่องการเมืองการปกครอง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.8242 หมายความว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Jigsaw) นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยเฉลี่ยทุกแผนกคิดเป็นร้อยละ 91.21 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก

สุรัตน์ คนฉลาด (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบมือกันเรียนรู้ เรื่องสิ่งแวดล้อมทางสังคม กลุ่มสาระเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่เรียน โดยใช้แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับพึงพอใจมาก

สุกัญญา อิ่มใจ (2548) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนด้วยกลุ่มแบบ STAD กับแบบ Jigsaw พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 89.39/83.38 และ 85.78/81.75 ตามลำดับนักเรียนที่ได้เรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ด้วยกลุ่มแบบ STAD กับแบบ Jigsaw มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7419 และ 0.7232 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 74.19 และ 72.32 ตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

แทนเนอร์ (2002) ได้ทำการศึกษาเพื่อกำหนดว่าการให้การสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีความรับผิดชอบเป็นรายบุคคลเมื่อเทียบกับการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ไม่มีความรับผิดชอบเป็นรายบุคคลนั้น มีผลต่อการปฏิบัติการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการยอมรับของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนที่พัฒนาการตามปกติหรือไม่ โดยใช้วิธีการศึกษาที่ดัดแปลงวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือตามแบบ STAD ของ Slavin ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในห้องเรียนที่รวมนักเรียนทุกประเภท เครื่องมือที่ใช้เพื่อให้ได้ผลการวัดการปฏิบัติและการยอมรับทางสังคมใช้วัดก่อนการศึกษา หลังการศึกษา และ หนึ่งสัปดาห์หลังการศึกษา ให้ผู้สังเกตรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาปรากฏว่า ไม่มีข้อค้นพบที่มีนัยสำคัญสำหรับกลุ่มนักเรียนในด้านการปฏิบัติการเรียนรู้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นักเรียนผู้ร่วมวิจัยทุกคนมักปฏิบัติอย่างเดียวกันไม่ว่าวิธีสอนจะเป็นแบบใด โดยภาพรวม ไม่ว่าการให้การสอน หรือสถานภาพของนักเรียนร่วมวิจัยไม่ปรากฏว่ามีผลปฏิสัมพันธ์ที่ได้ประสบการณ์ระหว่างนักเรียน แต่พบว่า มีผลอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับการยอมรับที่นักเรียนที่มีพัฒนาการตามปกติได้ประสบการณ์ทันทีหลังเรียนแต่เฉพาะนักเรียนที่มีพัฒนาการตามปกติที่เข้าร่วมในการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีความรับผิดชอบเป็นรายบุคคลเท่านั้น นอกจากนี้ การให้การสอนจะไม่ส่งผลกระทบต่อ การยอมรับที่ได้ประสบการณ์มาโดยนักเรียนผู้เข้าร่วมวิจัยเอง

รอสส์ (2005) ได้ทำการศึกษาเพื่อสอบสวนหาประสิทธิผลของการเรียนแบบร่วมมือและวิธีการอภิปรายคำบรรยายเกี่ยวกับการสอนสังคมศึกษาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน และเป็นชาวคอเคเซียนที่ล้วนมีสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจต่ำ ดำเนินการศึกษาโดยใช้รูปแบบกึ่งการทดลอง แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบอภิปรายคำบรรยาย และกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประชากรกลุ่มตัวอย่างควบคุมและกลุ่มทดลองประกอบด้วยนักเรียน 4 กลุ่ม ซึ่งได้นิยามว่าเป็น ชั้นเรียนที่ไม่มีควมบกพร่องในโรงเรียน 2 โรงเรียน การศึกษาได้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ของนักเรียนและการรับรู้ของครู ในขณะที่กำลังควบคุมตัวแปรอิสระ วิธีการสอนนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาแบบเจาะจง อาศัยประชากรเป้าหมายที่เข้าถึงได้ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การศึกษาครั้งนี้เกี่ยวกับเชื้อชาติและสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ โรงเรียนรัฐบาลทั้งสองโรงเรียนมีขนาดประชากรและจำนวนครูที่ศึกษาเทียบเคียงกันได้ ใกล้เคียงกัน แต่ละโรงเรียนสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจต่ำเช่นกัน ผู้ร่วมวิจัยคือ นักเรียนได้ลงทะเบียนเรียนวิชาสังคมศึกษาปกติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุ 12-14 ปี ตามข้อเท็จจริงที่ว่า มากกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนได้รับอาหารกลางวันโดยไม่คิดมูลค่าหรือลดมูลค่า กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้วิธีการอภิปรายคำบรรยาย กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทั้งสองกลุ่มได้รับการสอนในระหว่างเวลาในชั้นเรียนตามปกติเป็นเวลา 5 วัน การศึกษาครั้งนี้พบว่านักเรียนชาว

อเมริกันเชื้อสายแอฟริกันมีการสังคมนันในนิสัยการเรียนรู้ของตนเองการวิเคราะห์ผลการศึกษาครั้งนี้เกิดขึ้นโดยมีงานวิจัยที่มุ่งเชื่อว่านักเรียนชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันเป็นผู้เรียนที่อาศัยภาคสนามซึ่งอาจจะสร้างความขัดแย้งขึ้นได้เมื่อใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการสอนกับนักเรียนชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันที่มีสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจต่ำ

ริสเซอร์ (2001) ได้ทำการศึกษาเพื่อระบุและอธิบายกลยุทธ์ทางสังคมและกลยุทธ์การเรียนรู้ที่นักศึกษาเพศชายวิทยาลัยชุมชนใช้ลดการเรียนรู้มากที่สุดจากประสบการณ์การทำงานแบบร่วมมือสภาพ 3 สภาพ ที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ ได้แก่ สถานการณ์ของประสบการณ์ในการทำงาน ครูผู้ฝึกสอนงานเป็นลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างสำหรับงานที่พวกเขากระทำผลงานที่ผลิตได้มีความสำคัญประการแรกการฝึกอบรมมีความสำคัญเป็นอันดับรอง และครูฝึกงานประจำสถานที่ที่ทำงานมีความรอบรู้และทักษะสูง ผลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาเพศชายเชิงลึกพบว่า ความสัมพันธ์แบบเปิดเผยและเคารพซึ่งกันและกันระหว่างนักศึกษากับครูผู้ฝึกสอนต้องมียู่ก่อนครูฝึกสอนจะแบ่งปันความชำนาญและความรู้ของตนอย่างเต็มที่กับนักศึกษา และนักศึกษามีความรับผิดชอบเบื้องต้นต่อการสร้างและการบำรุงรักษาความสัมพันธ์อันนี้ไว้ ความพยายามที่ครูฝึกสอนตั้งใจใช้ในการฝึกสอนสะท้อนให้เห็นการรับรู้ของตนเกี่ยวกับความกระตือรือร้นของนักศึกษาที่ทำให้ได้ดียิ่งและตั้งใจที่จะทำงานหนัก นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อการเรียนการสอนของตนในระหว่างประสบการณ์ในการทำงาน

แรมเซย์ (2006) ได้ทำการศึกษาเพื่อให้ทราบอิทธิพลของการรวมกันเป็นกลุ่มผู้เรียนทางสังคมที่มีต่อผลของงานการเรียนรู้แบบร่วมมือ วิธีการศึกษาใช้หัวข้อที่ใกล้เคียงกับมุมมองสำคัญ 2 มุมมอง คือ การสังเกตและภาพสเก็ตซ์ภาพแบบตรงไปตรงมาจากผู้เรียนซึ่งสร้างแหล่งข้อมูลและให้มุมมองเบื้องต้นในด้านที่ศึกษา จากที่สนะนี้ที่ให้ข้อมูลได้ประยุกต์ทั้งหลักเกณฑ์การจัดกลุ่มจำเพาะขึ้นสำหรับกลุ่มผู้เรียนรู้อย่างหลัง แล้วทำการสำรวจ ได้พิจารณาผลกระทบของกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดขึ้นที่มีต่อคุณภาพและปริมาณของการเรียนรู้ที่สังเกตเห็นได้ภายในชั้นเรียน ในการศึกษาได้ใช้การจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการพิจารณาความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เรียนในหลายด้าน ซึ่งพบได้จากการใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสังคมที่ผู้เรียนตอบแล้วสรุปรายละเอียดโดยใช้ตารางการวัดทางสังคมและเครื่องมือ โซซิโอแกรม ผลการศึกษาพบตามสมมติฐานว่าพลวัตของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นที่ยอมรับและพิจารณาเห็นว่าเป็นหนึ่งในหลาย ๆ ด้านที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้เรียนแต่ละคนเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม